

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomikoulutus

2023

Veera Larjama

Monikulttuuristen nuorten kieli- ja kulttuuri-identiteetin tukeminen

–Luovien ja toiminnallisten menetelmien kokeilutyöpaja peruskoulussa

Opinnäytetyö (AMK / YAMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Sosionomikoulutus

2023 | 40 sivua ja 2 liitesivua

Veera Larjama

Monikulttuuristen nuorten kieli- ja kulttuuri-identiteetin tukeminen

- Luovien ja toiminnallisten menetelmien kokeilutyöpaja peruskoulussa

Opinnäytetyössä kehitettiin, suunniteltiin ja ohjattiin monikulttuurisille peruskoulussa oleville nuorille toiminnallisia menetelmiä sisältäviä kokeilutyöpajoja. Lisäksi perehdyttiin nuoruuteen monikulttuurisuuteen ja monikielisyyteen, sekä ohjaamiseen ja toiminnallisiin menetelmiin.

Kokeilutyöpajoissa tehtävien toiminnallisten harjoitteiden tarkoitus on muokata monikulttuuristen nuorten asennetta myönteisemmäksi omaa kieltään ja kulttuuriaan kohtaan.

Opinnäytetyö on kehittämistyö, joka koostuu alkukyselystä, havainnoista ja loppukyselystä. Huhtikuussa 2023 teetettiin oppilaille alkukysely, joka vaikutti kokeilutyöpajoissa käsiteltävien aiheiden painotukseen. Työpajojen päätyttyä teetettiin oppilaille, loppukysely, jossa heiltä kysyttiin, onko heidän asenteensa omaa kieltään ja kulttuuriaan kohtaan parantunut aiempaan verrattuna.

Kokeilutyöpajoissa käytettiin havainnointia, jonka perusteella työpajoja kehitettiin koko prosessin ajan. Loppukyselyn ja työpajoissa tehtävien havaintojen perusteella kokeilutyöpajoissa tehtävät harjoitteet soveltuvat hyvin monikulttuuristen nuorten kieli- ja kulttuuri-identiteetin vahvistamiseen

Asiasanat:

Monikulttuurisuus, monikielisyys, nuoruus, identiteetti, toiminnalliset menetelmät.

Bachelor's / Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Bachelor Of Social Services

2023 |40 Pages

Veera Larjama

Strengthening The Linguistic and cultural identity of multicultural young people title of thesis

Experimental Workshop on Creative and Functional Methods in Elementary School.

Experimental workshops using functional methods were developed, designed and directed for multicultural young people in comprehensive school. In addition, students were introduced to multiculturalism and multilingualism in adolescence, as well as guidance and functional methods.

The purpose of the functional exercises in the pilot workshops is to shape the attitude of multicultural youth towards their own language and culture.

A thesis is a developmental work consisting of an initial survey, observations, and a final survey. In April 2023, an initial survey was implemented for the students, and it affected the emphasis of the topics discussed in the pilot workshops. In addition, the students were asked about their current attitude towards their own language and culture. At the end of the workshops, a feedback survey was carried out in order to find out if the students' attitude towards their own language and culture had improved. Based on the final survey and the observations used in the workshops, it can be said that the exercises carried out in the pilot workshops are well suited for strengthening the language and cultural identity of multicultural young people.

Keywords:

Multiculturalism, multilingualism, youth, identity, functional method.

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Kulttuuri ja kielellisen identiteetin merkitys	8
2.1 Monikulttuurisuus ja kulttuuriperinnön merkitys	8
2.2 Ensikieli ja kielellisen identiteetin kehittyminen	10
2.3 Nuoruus ja identiteetin muodostuminen	13
3 Ryhmän ohjaus ja toiminnalliset menetelmät	15
3.1 Ryhmän ohjauksen keskeiset periaatteet	15
3.2 Ryhmän ohjaajan roolit	17
3.3 Toiminnalliset menetelmät nuorten ohjaamisessa	19
3.4 Kielellisen identiteetin tukeminen toiminnallisten menetelmien kautta	20
4 Kehittämistyön käytännön toteutus	22
4.1 kehittämistehtävän tavoite ja menetelmän kuvaus	22
4.2 Kokeilutyöpajojen kehittämistyön prosessi ja analysointi	23
4.3 Kokeilutyöpajojen kehittämistyö ja havainnointi	26
4.4 Kielellisen identiteetin vahvistamisen kokeilutyöpaja	27
4.5 Yhdenvertaisuuden edistämisen työpaja	28
4.6 Itsetuntemuksen vahvistamisen työpaja	31
5 kehittämistyön arviointi	34
5.1 Kokeilutyöpajojen oppilaiden vastausten arviointi	34
5.2 Kehittämistyön alkuperäisen tavoitteen arviointi	35
6 Lopuksi	38
6.1 Kehittämistyöpajan luotettavuus ja eettisyys	38
6.2 Oppimisen reflektointi ja ammatillinen kasvu	39
Lähteet	41

Liitteet

Liite 1. Alkukysely

Liite 2. Loppukysely

Kuvat

Kuva 1. Yhdenvertaisuuden työpajan kuumailmapallon mallikuva. 30

Kuva 3. Itsetuntemuksen vahvistamisen työpajan purjeveneen mallikuva. 32

Taulukko

Taulukko 1. Kehittämistyön prosessin kuvaus aikataulullisesti 22

Kuviot

Kuvio 1. Oppilaiden arvio kokeilutyöpajojen sisällöstä 34

Kuvio 2. Mistä aiheesta oppilaat oppivat eniten työpajoissa. 35

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on monikulttuuristen nuorten kieli- ja kulttuuri-identiteettiin perehtyminen. Nuoruudessa monikulttuurisen nuoren kehitykselle identiteetin tukeminen on tärkeää, koska nuoruus ikävaiheena on haastava. Kielellinen identiteetti vaikuttaa nuoren minäkuvaan. Monikulttuurisen nuoren kokonaisvaltaisen identiteetin tukeminen kouluympäristössä on tärkeää. Opinnäytetyö on kehittämistyö, jossa kokeilutyöpajojen avulla pyritään vahvistamaan nuorten kielellistä -ja kulttuurista identiteettiä.

Opinnäytetyössä käytettävät käsitteet liittyvät monikulttuurisuuteen ja siihen liittyvään aineettomaan kulttuuriperintöön ja sen kautta kulttuuri- ja kieli-identiteetin vahvistamiseen liittyviin tekijöihin. Perehdyn yläasteikäisen nuoren kehitysvaiheisiin ja identiteettiin. Tämän lisäksi käsittelen erilaisia osallistavia luovia toiminnallisia menetelmiä sekä perehdyn ryhmän ohjaamiseen liittyviin oleellisiin asioihin.

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Turussa sijaitsevan Monikulttuurinen varhaiskasvatus, koulu ja koti (Mvkk) ry:n hanke Oikeus kasvaa Suomessa (OKS), jonka tavoitteista yksi liittyy monikulttuuristen nuorten hyvinvoinnin parantamiseen. Mvkk-yhdistyksen tavoitteena on vahvistaa vanhempien sekä varhaiskasvatuksen ja koulun välistä yhteistyötä sekä tukea ja edesauttaa monikielisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

OKS-hankkeen päämääränä on tukea perheitä nivelvaiheessa, jolloin lapsi siirtyy yläkouluun ja alkaa yhä enemmän liikkua itsenäisesti ja viettää aikaa kavereidensa kanssa kaveripiirin tullessa tärkeämmäksi. Hankkeen tavoitteena on tukea nuoria ja heidän perheitään sekä edistää nuorten hyvinvointia ja yhteenkuuluvuuden tunnetta heidän perheidensä kanssa. Tavoitteena on myös vahvistaa koulun ja kodin välistä yhteistoimintaa ja ottaa mukaan aktiivisina tekijöinä maahanmuuttajayhteisön jäsenet

Toimeksiantona suunnittelin ja ohjasin monikulttuurisille nuorille toiminnallisia menetelmiä sisältäviä kokeilutyöpajoja, joissa erilaisten toiminnallisten harjoitteiden avulla muokattiin nuorten asennetta omaa kulttuuriaan ja kieltään kohtaan myönteisemmäksi.

Opinnäytetyössäni avaan lyhyesti opinnäytetyöni teoreettista taustaa, johon kuuluu monikulttuurisuus, kulttuuriperintö, kielellinen identiteetti ja ryhmän ohjaukseen kuuluvat oleelliset asiat. Opinnäytetyöni nivoutuu nuoren kielellisen identiteetin kehittymiseen. Ymmärrykseni opinnäytetyöni teoreettisesta viitekehystä vahvistui tavattuani identiteettitutkija Heli Vigrenin. Opinnäytetyöni innoittajana ovat toimineet myös opetushallituksen julkaisemat Kielestä koppi- ja Minästä kiinni -kirjat. Niissä on perehdytty kulttuuri-identiteettiin ja asioihin, jotka voivat vahvistaa lasten ja nuorten kulttuuri-identiteettiä etenkin koulumaailmassa. Opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen kehittämistyö. Aineisto on hankittu kyselyjen ja havainnointien avulla keväällä 2023 Mvkk:n kontaktikoulussa.

2 Kulttuuri ja kielellisen identiteetin merkitys

2.1 Monikulttuurisuus ja kulttuuriperinnön merkitys

Kulttuuriperintöä ovat ne asiat, joita olemme perineet edellisiltä sukupolvilta. Ne ovat erilaisia aineellisia ja aineettomia tapoja ja asioita, jotka vaikuttavat monenlaisin tavoin ympäristössämme ja elämässämme. Kulttuuriperintöä ovat juuri ne asiat, joita tulkitsemme ja uudistamme, ja joista kerromme eteenpäin. (Vihreälehto 2023.)

Aineettomassa kulttuuriperinnössä on oleellista sen luonteen ymmärtäminen. Se ei ole kulttuuri, jonka pariin mennään tai joita tarjoillaan ulkopuolelta. Aineeton kulttuuriperintö on arjen ja juhlien hetkiä jokaisen elämässä. Tämän ymmärtämisen myötä on mahdollista hahmottaa ympäröivässä kulttuurissa omaa paikkaansa ja etsiä itselle kiinnekohtia. Kulttuuriperintö ilmentää tietoisia valintoja, jotka ovat asioiden unohtaminen, muistaminen, sisällyttäminen tai hylkääminen. Suomessa koulujen ja opettajien merkitys kulttuuriperinnön uudistajana ja voimistajana on merkittävää. Kouluissa luodaan yksilöllisiä, yhteisöllisiä ja kansallisia identiteettejä. Näiden identiteettien avulla myös kulttuuriperintö uudistuu ja kehittyy. (Vihreälehto 2023.)

Monikulttuurisuus on ominaisuus, joka käsitetään jonkun ryhmän ominaislaatuksena kokemuksena. Se näyttäytyy erilaisina toimintatapoina, arvoina sekä aineettomina että aineellisina tuotteina. Kulttuurien kielelliset ilmaisut ovat osa tapaamme ymmärtää. Kielitietoisuudessa kieli vaikuttaa todellisuuteen ja todellisuus kieleen monin eri tavoin. (Opetushallitus 2023.)

Monikulttuurisuus tarkoittaa, että erilaiset identiteetit, uskonnot ja kielet elävät yhtäaikaaisesti ja ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Oppivassa yhteisössä tärkeä voimavara on kotikansainvälisyys. Yhteisössä arvostetaan maan kulttuuriperintöä hyödyntämällä kansalliskieliä, omaa uskonnollista katsomusta ja ympäristön kulttuuria sekä kielellistä monitahoisuutta. Tämä tuo esiin vähemmistön merkittävyyden Suomessa. (Opetushallitus 2023.)

Mvkk-yhdistyksen tärkeimmät teemat liittyvät kieli- ja kulttuurivähemmistön omaan äidinkieleen ja kaksikielisyyteen sekä oikeuteen oppia tasavertaisesti. Tämän lisäksi tärkeää on vanhempien ja koulujen välinen sosiaalinen kanssakäyminen. (Mvkk 2022.)

Suomen perustuslain mukaisesti jokaisella on oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin. Alkuperäiskansana romaneilla sekä saamelaisilla ja muilla ryhmillä on lupa ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan ja kieltään. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta laittaa eri asemaan terveydentilan, vammaisuuden, mielipiteen, vakaumuksen, uskonnon, kielen, iän tai jonkun henkilöä koskevan muun syyn perusteella. (Suomen perustuslaki 1999/731, 2:6, 2: 17.)

Yhdenvertaisuuslain mukaisesti ketään ei saa syrjiä alkuperän, kielen, iän, uskonnon, kansalaisuuden, vakaumuksen, poliittisen toiminnan, mielipiteen, ammattiyhdistystoiminnan, terveydentilan, perhesuhteiden, seksuaalisen suuntautumisen, vammaisuuden tai muun henkilöön kohdistuvan syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, onko sillä perusteita henkilöä itseään tai jotakuta toista koskevaan olettamukseen tai tosiseikkaan liittyen. (Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325, 2: 8.)

Nuorisolain tavoitteena on parantaa nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykenevyyttä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Sen tavoitteena on myös auttaa nuorten kasvua, yhteisöllisyyttä, itsenäistymistä sekä niihin korreloiviin tietojen ja taitojen oppimista. Se pyrkii tukemaan kansalaisyhteiskunnassa nuorten toimintaa ja harrastamista sekä parantamaan nuorten yhdenvertaisuutta ja oikeuksien ja tasa-arvon toteutumista. Tämän lisäksi sen tavoitteena on edistää nuorten kasvu- ja elinoloja. Näiden tavoitteiden toteuttamisen perustana ovat yhteisvastuu, kansainvälisyys ja kulttuurien moninaisuus sekä terveet elämäntavat, kestävä kehitys, monialainen yhteistyö ja elämän arvostaminen. (Nuorisolaki 2016/1285,1: 2.)

Kotoutumisen edistämistä koskevan lain mukaan paikallisten viranomaisten ja kunnan tavoitteena on edistää hyvää vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken ja tukea yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, sekä tukea kansainvälisyyttä seudullisesti tai paikallisesti.

Lisäksi tavoitteena on parantaa hyviä etnisiä suhteita sekä kulttuurien välisiä yhteyksiä, tukea maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tarjota mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen. (Laki kotoutumisen edistämisestä (1326/2010, 3: 29.)

Aineettoman kulttuuriperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen mukaan nuorempien sukupolvien on tarpeellista saada tietoa aineettoman kulttuuriperinnön tärkeydestä ja sen suojelemisesta. Kansainvälisten yhteisöjen tulee yhteisesti tämän yleissopimuksen osapuolina ja siihen kuuluvien valtioiden kanssa tehdä työtä keskinäisen avunannon hengessä aineettoman kulttuuriperinnön säilymiseksi. (Yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta 47/2013.)

2.2 Ensikieli ja kielellisen identiteetin kehittyminen

Äidinkielellä tai ensikielellä tarkoitetaan sitä kieltä, jota lapsi oppii puhumaan ensimmäisenä kielenään. Se on kieli, jota käytetään eniten tai johon vahvimmin identifioidutaan. Ensikieli yhdistää meidät lapsuuteemme, vanhempiimme ja useasti etniseen kulttuuriimme. (Alisaari ym. 2020, 35, 37.) Ensikieltä opitaan perheen ja sukulaisten keskuudessa, mutta siitä huolimatta se ei läheskään aina ole riittävää kielitaidon kehittymiseen ja ylläpitämiseen. Tämän vuoksi oman äidinkielen opetuksen järjestäminen peruskoulussa on tärkeää. Ensikielen vaikutusta omaan identiteettiin ei nähdä pelkästään mahdollisuutena kommunikoida perheen ja sukulaisten kanssa, vaan se vaikuttaa tunteeseen omaan yhteisöön ja sukupolvien ketjuun kuulumisesta (Kalliokoski ym. 2021).

Ensikieli ei yksistään määrittele meitä, mutta silti se on tärkeä osa identiteettiämme. Kaikki koemme oman kieleemme läheiseksi. Sen vuoksi toisten osoittamalla kunnioituksella kieltämme kohtaan on positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia omanarvontuntoomme. Halveksiessamme kieliä halveksumme myös niiden puhujia. Toisaalta ensikieltään puhuvalla henkilöllä on lämpimiä tunteita kieltään kohtaa huolimatta toisten kielteisestä asenteesta. (Alisaari ym. 2020, 35, 37).

Ihmisen olemassaoloon liittyvät erilaiset identiteetit, jotka ovat vaihtelevia ja saavat erilaisissa tilanteissa eri merkityksen. Yksi identiteetin päänrakennusaine on kieli. Identiteetit liittyvät sekä kieleen että kulttuuriin. Oma kieli, vieras kieli, syrjitty kieli tai suosittu kieli on yksi identiteetin suurimmista tunnusmerkeistä. (Laihiala-Kankainen ym. 2002, 10, 21.)

Kieli on diskursiivinen areena, jossa identiteettiin liittyviä kamppailuja ja neuvotteluja käydään, koska kielen avulla arvostetaan, rakennetaan, muutetaan ja väheksytään identiteettejä. Kieli ja sen merkitykset liittyvät asiayhteyteen ja siinä ilmeneviin normeihin, valtasuhteisiin ja arvoihin. Kieli ja identiteetti ovat vahvasti sidoksissa kulttuuriin. Kielen avulla ihminen ymmärtää luonnon ilmiöitä sekä voi selittää syitä ja seurauksia, kuvitella, keksiä ja kertoa ajatuksiaan toinen toistensa kanssa ja jakaa tietoa seuraavalle sukupolvelle. (Laihiala-Kankainen ym. 2002, 10.)

Kielen oppimisesta tuleva muutos on laaja, koska uuden kielen mukana tulee uusia ilmiöitä ajattelutapoja ja kulttuurisia kokemuksia, jotka vaikuttavat identiteettiin. Jos on vaikeuksia oppia kieltä, sillä on negatiivista vaikutusta identiteettiin, koska kielen tuomat kulttuuriset merkitykset ja vivahteet eivät muodostu tutuiksi ja tee oloa viihtyisäksi. (Laihiala-Kankainen 2002, 42.)

Translanguagingin käsite viittaa joustavaan monikielisyyteen ja monikieliseen pedagogiikkaan, jossa erilaisia kieliä hyödynnetään harkitusti lomittain toimintaan ja sisältöihin integroiden taitotavoitteiden mukaan. Kielitietoinen pedagogiikka tarkoittaa erilaisten näkökantojen ja elämäntapojen arvostamista sekä nuorten kielenkäyttörepertuaarin kasvattamista. (Honko & Mustonen 2018, 129.) Monikielisessä pedagogiikassa kieliä tarkastellaan eri näkökohdista, ja toteutetaan näkyväksi kielten välisiä yhdenmukaisuuksia sekä käytetään hyödyksi eri kieliä oppiaineiden sisältöihin liittyvän tiedon rakentamisessa ja hankinnassa. Lisäksi jaetaan asiantuntemukseen kuuluvia rooleja eri kielenkäyttäjien kanssa sekä laajennetaan itsevarmuutta kielellisesti. Kielellisesti luotettava pedagogiikka on menettelytapa, joka huomioi monikielisyyden ja on inklusiivista. (Alisaari ym. 2020,36, 38.)

Maahanmuuttajataustaiset nuoret huomataan kokonaisvaltaisemmin kuin ainoastaan kielen oppijoina. Kun nuorten osaamaa luku- ja kielitaitoa käytetään hyödyksi heidän oppimisprosessissansa, se pohjautuu teoriaan toiminnallisesta monikielisydestä, jossa huomioidaan ainutlaatuiset tavat käyttää kieltä. (Alisaari ym. 2020,38.)

Monikielisellä vuorovaikutuksella otetaan huomioon nuorten erilaiset identiteetit ja tarinat. Tavoitteena on tarkastella arjen ja koulun kielellisten tapojen muuttamista ja vaikuttaa monikielisten yhteisöjen ja nuorten oikeuksiin sekä elämään. (Honko & Mustonen 2018, 129.) Monikielisyden tukeminen auttaa nuoria nähdäksi tulemisessa sekä heidän hyväksymisessänsä juuri sellaisena kuin he ovat, mikä parantaa nuorten omanarvontuntoa ja identiteettiä (Alisaari ym. 2020, 37).

Tutkimuksen mukaisesti monikielisydestä on lukuisia kognitiivisia hyötyjä (Latomaa ym. 2016, 18. Bialystok (2007). Esimerkiksi on havaittu, että monikielisyys lisää kielellistä tuntemusta, sekä monikielisillä ihmisillä on herkkyyttä tunnistaa kielen ilmiöitä ja analysoida kieltä. Monikieliset ihmiset oppivat tehokkaammin uusia kieliä kuin yksikieliset ihmiset. He osaavat tehdä useita asioita samanaikaisesti.

Monikielisyys kehittää ongelmanratkaisukykyä ja joustavuutta sekä kykyä erottaa olennainen tieto suuresta määrästä tietoa. (Latomaa ym. 2016, 18.) Monikielisyys auttaa lisäksi suojaamaan ikääntymisen aiheuttamalta muistin heikkenemiseltä. (Bialystok ym. 2007). koska useamman kielen jatkuva käyttö on ihmiselle aivovoimistelua. Monikielisydestä on myös hyötyä taloudellisesti ja työllistymisessä, koska nyky maailmassa työmarkkinat kaipaavat koko ajan enemmän monikielisyden osaamista. (Latomaa ym. 2016, 20.)

Maahanmuuttajataustaisten nuorten ylioppilaskokeen kirjoitelmassa aiheena oli "Monikielisyys on minulle arkipäivää" (Kalliokoski 2021). "Isoäidilläni oli tapana sanoa minulle nuorempana, että jos unohdan oman äidinkielen, menetän samalla osan identiteettiäni. Nuorempana en tullut ajatelleeksi sitä, mutta nyt kun mietin, hän oli oikeassa". Maahanmuuttajataustaisten nuorten kirjoittamat tekstit kertovat joustavasta asenteesta monikielisyteen.

Kieli vaikuttaa persoonallisuuden tunteeseen. ”Kerron enemmän vitsejä käyttäessäni [kiinan] kieltä, joten tunnen oloni vapaammaksi ja hauskemaksi”. (Kalliokoski 2021.) Kieli-identiteetin kannalta ei ole niin tärkeää kielitaito, vaan rohkeus käyttää kieltä syrjinnästä huolimatta. Kielenvalintaan ei vaikuta juurikaan kielensisäiset tekijät, vaan ympäristö ja yhteiskunta. (Aarinen 2016.)

”Tuntui järkyttävältä ajatella, että ihmiset eivät uskalla käyttää avoimesti omaa äidinkieltään pelätessään joutuvansa syrjinnän kohteeksi tai että yhteisen kielen puuttuessa espanjankieliset lapset eivät voi kommunikoida ketšuaankielisten isovanhempiensa kanssa.” (Laihiala-Kankainen 2002, 173). Monikulttuurisuus ja monikielisyys voivat tuntua nuoresta samanaikaisesti ongelmalliselta ja rikkaukselta (Laihiala-Kankainen 2002, 173).

Maahanmuuttajataustaisilla nuorilla voi identiteetin rakentaminen olla kovin mutkikasta, koska heidän roolinsa ja siihen liittyvät odotukset koulussa ja kodissa voivat olla isossa ristiriidassa keskenään. Nuori voi omaksua aivan eri roolin kotona kuin koulussa. (Nurmi 2018, 15.) Nuoren koulukaverit voivat edustaa täysin erilaisia käytöstapoja ja normeja kuin heidän omat vanhempansa. Jotta nuori voisi kokea hyväksytyksi tulemista, hän joutuu pohtimaan kodin ja koulun välillä erilaisia toimintasuunnitelmia. (Suomen Mielenterveysseura 2018, 15.)

2.3 Nuoruus ja identiteetin muodostuminen

Nuoruus on aikaa, jolloin nuoret etsivät omaa identiteettiään ja kokeilevat omia rajojaan. Nuoren kokemukset koulussa ja kavereiden kanssa sekä koulussa pärjääminen vaikuttavat omalta osaltaan nuoren identiteetin muodostumiseen (Laihiala-Kankainen 2002, 173). Nuoruus on mahdollisuuksien, haasteiden ja haavoittuvuuden aikaa (Nurmi ym. 2015, 169). Nuoruusikä on siirtymisen aikaa lapsuudesta aikuisuuteen, jolloin nuoren kehityskulkuun vaikuttavat monenlaiset muutokset, kuten fyysinen kasvu, ajattelun kypsyminen sekä sosiaaliset tekijät. Nuori suunnittelee yhä enemmän itseensä liittyviä asioita, kuten kaveripiiriään ja harrastuksiaan. (Nurmi ym. 2015, 142.) Nuoruusvuosina tapahtuu paljon hormonaalisia ja fysiologisia muutoksia.

Nämä kyseiset muutokset vaikuttavat nuoren minäkuvan muuttumiseen (Nurmi 2014, 146). Nuoruuden tuomat haasteet ja muutokset voivat voimistaa nuoren lapsuudenaikaisia ominaisuuksia, vaikka lapsuuden temperamentti ei voi pelkästään ennustaa tulevaa nuoruutta (Siegel 2014, 277). Varhaisnuoruudessa nuoren ajattelutaidot kehittyvät ja nuori kykenee ajattelemaan aikaisempaa abstraktimmin. Tämä näkyy nuoren tulevaisuudenajattelun kehittymisenä sekä saattaa ilmetä esimerkiksi erilaisten ideologioiden ja arvojen pohtimisena. (Nurmi ym. 2014,147.)

Nuoret viettävät yhä enemmän aikaa ikäistensä seurassa, vetäytyvät vanhemmistaan ja pyrkivät etsimään uusia tapoja toimia. Aikuisista irrottautumalla ja ikäistensä kanssa aikaa viettämällä nuorella on mahdollisuus löytää uudenlaisia näkökantoja ymmärtää maailmaa sekä menestyä maailmassa. Nuoruuden kehitysvaiheessa kiintymyssuhde ja ymmärretyksi tuleminen tarve vaihtelee, joten nuoren suhde vanhempiin sekä kaveripiiriin voi ajoittain olla haastava. Tavoiteltavaa on, että aikuinen osaisi olla nuorelle läsnä ja tarjota turvallisen kotisataman, jonne nuori voi tarvittaessa saapua hakemaan turvaa elämän myrskyissä. (Siegel 2014, 41–42, 245–246.) Nuoren etsiessä identiteettiään ryhmässä hän luo perustaa ryhmään kuulumisen tunteelle. Tämä edesauttaa positiivisen asenteen kehittymistä omia ja toisten ryhmiä kohtaan.

On huomattu, että nuorten rohkaisemisella identiteettinsä löytämiseen on myönteisiä vaikutuksia moniin asioihin. Tutkimuksissa on havaittu, että ymmärrettävä tietoisuus omaa identiteettiään kohtaan liittyy parempaan mukautumiseen kulttuuriaan kohtaan, parempaan itsetuntoon, matalampaan masentuneisuuteen sekä yksinäisyyteen. (Benjamin 2014, 83.)

Etenkin oman äidinkielen osaamisen merkitys nousi esille tutkimushenkilöiden integroitumisprosesseissa ja identiteeteissä. Hyvä päätös nuoruusajan etsimisvaiheelle olisi syvempi ymmärrys omaa kulttuuriaan ja etnisyyttä kohtaan. (Benjamin 2014, 83.)

3 Ryhmän ohjaus ja toiminnalliset menetelmät

3.1 Ryhmän ohjauksen keskeiset periaatteet

Ryhmän ohjaamisessa ei ole vain yhtä oikeaa tapaa, vaan jokaisella ohjaajalla on yksilöllinen elämäkokemus, tieto ja osaaminen, jota hän voi hyödyntää ryhmän ohjaamisessa. Työpajojen sisällöt kannattaa sovittaa omaan ohjaustapaan ja taitoihin soveltuviksi, jotta ohjaaminen olisi mahdollisimman luontevaa. Tärkeintä on ohjaamisessa olla oma itsensä sekä innostunut ja motivoitunut. (Niini ym. 2017, 26.)

Dialogi määritellään vuoropuheluksi, jossa on tärkeää syventyä kuuntelemaan ja olemaan ennakkoluuloton tuleville asioille. Vuorovaikutuksessa dialogisuus on toimintatapa toinen toisensa kohtaamiseen. Dialogissa pyritään välttämään pikaisten johtopäätösten tekemistä ja annetaan asioiden häilyä ilmassa. Dialogin päämääränä on vilpittömästi kuunnella muitakin kuin itseään. Se vaatii kykyä asettua toisen ihmisen asemaan. Dialogissa teroitetaan tasa-arvoisuutta, koska dialogisessa vuorovaikutuksessa osapuolet eivät ole valtasuhteessa toisiinsa nähden. (Vilen ym. 2008, 86–87.)

Asiakassuhteeseen kuuluu tärkeänä osana luottamus, koska ilman luottamusta muutokseen kohdistuva asiakassuhde on melkein mahdoton. Luottamuksen avulla luodaan ihmisten välille turvallisuutta, ennustettavuutta sekä jatkuvuutta. Luottamus auttaa tietämään, mitä on odotettavissa. Oleellista luottamuksen rakentamisessa ja vahvistamisessa on asiakkaan arvostaminen ja kunnioittaminen. Asiantuntemus rakentaa luottamusta ja ohjaajaan itsensä arvostaminen auttaa luomaan turvallisen ilmapiirin. On tärkeää tiedostaa oma luottamusasenteensa; onko se optimistinen vai pessimistinen. Liian pessimistinen asenne voi saada aikaan epäluottamusta. Oppilaalla tulisi olla tunne siitä, että hänen parasta halutaan, sillä optimistinen asenne saa aikaan toivon tunteen. (Raatikainen ym. 2020, 127–128.)

Sensitiivisyys on kykyä virittäytyä ohjattavan tunnetilaan ja osata jakaa se hänen kanssaan. Sensitiivisyys on herkkyyttä huomata ja vastata toisen tarpeisiin.

Sensitiivisyyttä ei ole se, että ohjaaja ottaa asiakkaan tunnetilan itselleen ja sillä tavoin estyy näkemästä asiakasta syvällisemmin. (Vilen ym. 2008, 81.)

Empatian osoittaminen vähentää stressiä ja lisää turvallisuutta, sekä parantaa oppilaiden ja ohjaajan yhteistyötä. Tärkeää on, että ohjaaja pitää itseään inhimillisenä ihmisenä, joka tekee virheitä. Silloin ohjaajan oma ammatillisuus ei ole niin uhattuna tilanteessa, jossa asiakas arvostelee hänen työtään tai toimii vastoin tavoitteita. Silloin myös anteeksipyyttäminen on helpompaa. Eläytyminen edellyttää ohjaajalta tahtoa vahvistaa omaa persoonaansa työväliseenä. Parhaimmillaan eläytyvä työote tuo voimaantumisen tunnetta myös työntekijälle. (Vilen ym. 2008, 83–84.)

Kohdattaessa eri kulttuureja on tärkeää pyrkiä ymmärtämään toista ja olla suvaitsevainen. Erehdyksistä ei kannata lannistua, vaan oleellista on, että haluaa yrittää kommunikoida toisen kanssa, koska jo se voi tehdä toiseen hyvän vaikutuksen. Kulttuuritietoisuudesta on apua vuorovaikutustilanteissa. Avoin asenne ja tietämättömyyden esille tuominen edistävät vuorovaikutusta. Jotta voi kertoa ja perustella maahanmuuttajalle asioita omasta kulttuuristaan, on hyvä tietää myös hänen kulttuuristaan. Syvällisempi vuorovaikutus on mahdollista, kun toinen osapuolista ymmärtää toisen kulttuurin ajattelumaailmaa ja tunteita. (Vilen 2008, 248–250.)

Ohjaajan tulee ohjata oppilaita toimimaan kulttuurisensitiivisesti toinen toistaan kohtaan. Koulumaailmassa kulttuurisensitiivisyys tarkoittaa sitä, että on tietoa moninaisista kulttuuritaustoista, etnisyydestä sekä niihin liittyvistä erityispiirteistä. Se tarkoittaa myös, että kannetaan vastuu ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta, niin että se toteutuu inklusiivisesti ja yhdenmukaisesti. Ohjaajan on tärkeää tiedostaa oman kulttuurinsa vaikutus ohjauksen suunnittelussa ja toteutuksessa. (Paksuniemi 2019, 21–22.) Identiteettiä tarkasteltavat harjoitteet voivat aiheuttaa yllättävää ja voimakasta vastakaikua osallistujissa. Sen vuoksi ohjaajan tulee kiinnittää huomiota harjoitteiden huolelliseen käsittelyyn ja purkamiseen. (Makkonen, 2015, 26.)

Ryhmän ohjaamisessa etukäteissuunnittelu on tärkeää, koska erilaisia valintoja tulee tehdä ennen ryhmän toiminnan alkamista.

Ohjattavalle ryhmälle tulee pohtia alustavat tavoitteet, vaikka ne vielä tullaan tarkentamaan yhdessä ryhmän alkaessa. Näkki & Sayed 2015, 111–112.)

Ohjaajan on hyvä pohtia ryhmän rakennetta ja käytännön asioita, kuten toisen ohjaajan tarpeellisuutta, ohjauksen ajankohtaa, paikkaa, kustannuksia sekä käytännön asioita ensimmäistä tapaamiskertaa ajatellen (Näkki & Sayed 2015, 111–112). Ohjaajan on tärkeää varmistaa ennalta, että on tarpeeksi aikaa käsitellä ohjauksen aiheita, sekä pohtia sitä, kuinka kauan voisi mennä aikaa tutustumiskierrokseen (Niini ym. 2017, 31, 33). Ohjaustapaan vaikuttaa ryhmäläisten ikä ja se, kuinka hyvin ryhmäläiset tuntevat toisensa entuudestaan (Niemistö 2002, 80). Jokainen ohjaaja lohtii itsensä näköisen tavan ohjata ryhmää, mutta silti hänen tulee olla vuorovaikutuksessa ohjattavien kanssa ja pyrkiä tukemaan heidän vahvuuksiaan (Näkki & Sayed 2015, 112). Ryhmän toiminnan täytyy aina olla tavoitteellista. Ryhmään kuuluminen on sosiaalityön väline, joka edistää asiakkaiden käyttämättömiä ja kätkeytyä voimavaroja. (Näkki & Sayed. 2015, 106.)

3.2 Ryhmän ohjaajan roolit

Jokainen ohjaaja rakentaa yksilöllisesti oman roolinsa ohjaajana oman persoonallisuutensa mukaan. Oma rooli kehittyy ja rakentuu omanlaiseksi pitkän ohjaukokemuksen tuloksena. (Kataja ym. 2016, 27.) Ryhmän ohjaamisessa on kolme perusröoliä. Ensimmäinen rooli on ryhmän johtaja, joka on vastuussa ryhmän ilmapiiristä ja normeista. Toinen rooli on ymmärtäväinen kuuntelija, jonka tehtävä liittyy ryhmässä tapahtuviin ilmiöihin ja reflektointiin. Kolmas rooli on vaikuttaja, joka ohjeistaa ryhmää muutoksiin ja tavoitteisiin. (Kataja ym. 2016, 27.) Ryhmän ohjaajan on tärkeää käydä läpi turvallisen tilan periaatteet aina uuden ryhmän alkaessa. Turvallisen tilan periaatteiden mukaisesti kaikkien tulee suhtautua ennakkoluulottomasti sekä avoimesti uusien aiheiden ja henkilöiden kohtaamiseen. Uusiin tilanteisiin tulee asennoitua mahdollisuutena oppia ja kehittyä. Toisaalta tulee kunnioittaa ja huomioida ohjausryhmään osallistuvien moninaisuus sekä antaa toisille tilaa. Lisäksi tulee kunnioittaa jokaisen ryhmäläisen itsemääräämisoikeutta. (Hänninen ym. 2021,6.)

Ryhmässä olevien perhesuhteista, taustasta tai sukupuolesta ei saa tehdä oletuksia. Ohjaajan tulee puuttua tilanteeseen, jos hän havaitsee häirintää tai muuta epäsovivaa kohtelua. Hänen tulee olla kannustava ja kuunnella muita ryhmäläisiä sekä kantaa vastuuta heidän kokemuksestaan ryhmään osallistumisesta. Lisäksi ohjaajan tulee ottaa rauhallinen asenne, koska kysyminen ja virheiden tekeminen on ryhmässä sallittua. (Hänninen ym. 2021,6.)

Sosiaalisessa kanssakäymisessä on sanallista ja sanatonta viestintää. Sanatonta viestintää on esimerkiksi katsominen, kasvojen ilmeet, kehon liikehdintä ja oma tila, niin sanottu reviiiri. Vuorovaikutus on sujuvaa, kun sanallinen ja sanaton viestintä toimivat hyvin yhdessä eivätkä ole ristiriidassa toistensa kanssa. (Vilen ym. 2008, 20.) Ohjaajan on tärkeää olla tietoinen ohjattavien temperamenteista, jotta hän pystyy paremmin ohjaamaan ja tukemaan nuorta hänen kasvuprosessissaan. Kun ohjaajalla on ymmärtävä asenne, se voi helpottaa hankalan tilanteen yli. Hän voi paremmin tarjota ohjattaville nuorille hallinta- ja selviytymiskeinoja tuleviin tilanteisiin, kun hän kiinnittää huomiota siihen, mitä hankaluuksia heidän temperamenttinsa voi heille tuoda. (Toivakka & Maasola 2011, 25.)

Ohjaajan on hyvä tietää ryhmään vaikuttavista ilmiöistä sekä ryhmässä olevista jännitteistä. Tällä tavoin huolellisen ennakkosuunnittelun avulla pystytään saavuttamaan harjoittelukerran tavoitteet. (Kataja ym. 2016, 34–35.) Ryhmäilmiöllä tarkoitetaan ryhmäläisten välistä vuorovaikutusta riippumatta heidän erilaisista taustoistaan ja persoonallisuudestaan. Ryhmäläiset voivat yhteisesti saavuttaa tavoitteitaan ja alkaa toimimaan kiinteästi, vaikka alussa olisikin ristiriitoja ryhmäläisten välillä. ”Ryhmä ja sen toiminta ovat yksi ohjaajan työn haasteellisempia ja mielenkiintoisempia ilmiöitä”. (Kataja ym. 2016, 15–16.)

Ryhmissä tapahtuvaa vuorovaikutusta yksilöiden välillä nimitetään ryhmäprosessiksi (Kataja ym. 2016, 15–16). Ryhmäprosessissa keskeistä on se, mitä toiminnan aikana tapahtuu ryhmässä. Ryhmän toiminnan ydin on sen yhteisen tavoitteen saavuttaminen. Tavoitteen saavuttamiseen tarvitaan yhteistä ongelmanratkaisutaitoa, päätöksentekoa ja yrittämistä.

Kun ryhmäläisten pyrkimys on yhteistä tavoitetta kohti, ryhmän sisälle alkaa tulla erilaisia suhteita ja rakenteita. Niillä tarkoitetaan ryhmäläisten normeja, rooleja ja vallankäyttöä. (Kataja ym. 2016, 15–16.) Tämän lisäksi ryhmäprosessiin kuuluvat ryhmän koheesio, jolla tarkoitetaan ryhmän tiiviyyttä ja painetta kokea yhdenmukaisuutta ryhmäläisten kesken, sekä polarisaatio, joka tarkoittaa ryhmäläisten mielipiteiden kiristymistä (Kataja ym. 2016, 15–16).

3.3 Toiminnalliset menetelmät nuorten ohjaamisessa

Menetelmällä tarkoitetaan suunnitelmallista ja järjestelmällistä tapaa toteuttaa tehtävä, selvittää ongelma tai päästä haluttuun suuntaan. ” Alkuperäinen kreikankielinen sana (methodos) tarkoittaa ’tietä johonkin’ ” Menetelmää voidaan sekä siirtää ympäristöstä toiseen että opettaa ohjaajalta toiselle. (Kananaja ym. 2011, 154.) Toiminnallisten ryhmien on mahdollista olla kasvatuksellisia, harrastuspohjaisia sekä terapeutisia. Toiminnan tulee olla aina tavoitteellista. Toiminnallisten ryhmien tarkoituksena on sosiaalityön tukena pyrkiä henkilön toimintakyvyn vahvistamiseen ja tukemiseen. (Näkki, Sayed 2015, 106.) Oikean toiminnallisen menetelmän löytymiseen vaikuttaa osaamistavoite, osallistujat sekä se, kuinka monta heitä on. Tämän lisäksi menetelmän valitsemiseen vaikuttavat paikka, tila, aika ja muut resurssit, kuten raha. (Alaniska & Ahonen 2015, 3.)

Toiminnallisten menetelmien ohjaajan tehtävänä on ensimmäisessä vaiheessa osaamistavoitteen huolellinen määrittelemine sekä sellaisen menetelmän valitseminen, jonka avulla tavoite voidaan saavuttaa. Toisessa vaiheessa ohjaajan tulee laatia osallistujille ohjeistus, jossa esitellään ytimekkäästi ja johdonmukaisesti menetelmän työskentelyvaiheet. Kolmannessa vaiheessa ohjaajan tehtävänä on seurata työskentelyn edistymistä ja puuttua vääränlaiseen toimintaan ja korjata virheellistä tietoa puhumalla osallistujien kanssa. Neljännessä vaiheessa käydään läpi se, miltä menetelmä vaikuttaa ja mitä opittiin. Viidennessä vaiheessa ohjaaja kertoo ja kiteyttää oppimisen ja jos menetelmän aikana on tehty jokin tuotos, se voidaan valokuvata tai kirjoittaa puhtaaksi ja lähettää osallistujille. (Alaniska & Ahonen 2015, 4.)

Toiminnallisten menetelmien ohjauksessa on hyvä huomioida, mitkä toimintatavat ja asiat innostavat ryhmäläisiä sekä toisaalta harjoitukset, jotka huonontavat ilmapiiriä. Ohjaajan tulee puuttua mahdollisimman vähän harjoitusten tekemiseen. Toiminnallisten harjoitusten on tarkoitus saada ryhmä mahdollisimman itsenäisesti suorittamaan annettuja tehtäviä. Harjoitukset toimivat eri ryhmissä omalla uniikilla tavallaan. (Kataja ym. 2016, 34–35.)

Osallistuja on aina ohjaustilanteissa aktiivinen koska hänen roolinsa on toteuttaa ohjaajan antamia tehtäviä, jotka liittyvät annettuihin osaamistavoitteisiin. Toisten osallistujien kuuleminen edistää asioiden oppimista ja innostaa sekä antaa lisää motivaatiota. (Alaniska & Ahonen 2015, 4.)

3.4 Kielellisen identiteetin tukeminen toiminnallisten menetelmien kautta

Luovuutta voidaan määritellä arkisena ongelmanratkaisukykyynä sekä erilaisten ja uusien näkökantojen löytymisenä. Luovuus on voimavara, joka on jokaiseen ihmiseen sisäänrakennettu, mutta yhteys luovuuteen voi kadota, jos on vastoinkäymisiä, jotka uuvuttavat ja estävät kykyä nähdä asioita toisin. Itsessämme olevan luovuuden voimavaran voi löytää uudelleen, vaikka se olisi hetkellisesti kadonnut. Yksin oleminen ja yhteisten kokemusten jakaminen parantavat jo olemassa olevaa luovuutta. (Huhtinen - Hilden & Lamppu. 2018, 8.) Luovuus, ilmaisu ja yhdessä tekeminen voivat helpottaa ryhmässä osallisuuden kokemuksen tunnetta monin eri tavoin.

Mahdollisuus ilmaista itseään on tärkeä voimavara elämässä ja se voi auttaa meitä tuntemaan itsemme arvostetuksi ja arvokkaaksi. Luova toiminta mahdollistaa kaikkien ryhmässä olijoiden itseilmaisun ja antaa uusia mahdollisuuksia kommunikoida niin ennestään tutuilla kuin uusimmillakin ilmaisukeinoilla. (Huhtinen - Hilden & Lamppu. 2018, 14.)

Luova toiminta voi olla palkitsevaa ja virkistävää ja se antaa mahdollisuuden toiminnallisuuteen, tekemiseen, leikillisyyteen, huumoriin, iloon sekä vaivattomaan yhdessäoloon. Luovan toiminnan avulla voimme rakentaa yhteyksiä toisiimme ja tunteisiimme.

Luovassa toiminnassa kohtaamme toisemme yhdenvertaisina ja saamme lisää ymmärrystä toistemme kokemuksista. Taidelähtöinen ilmaisu antaa mahdollisuuden kohtaamiseen ja voi synnyttää uusia yhteyksiä, sekä lisätä suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä erilaisia kulttuureja kohtaan. (Karjalainen 2019, 12–13.)

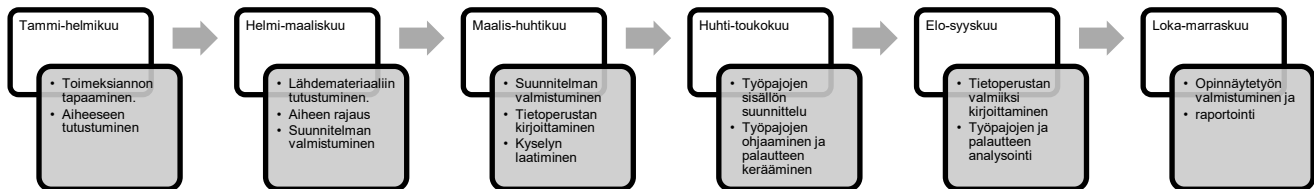
”Jaettu luova toiminta saa meissä aikaan jakamisen ja vastavuoroisuuden kokemuksia, vaikka emme keskustelisi sanoin” (Karjalainen 2019, 12). Luova toiminta antaa mahdollisuuden tunnetyöskentelyyn, jota ei tehdä sanojen avulla. Luovassa toiminnassa voi saada kiinni kokemuksestaan tai tunteensa olennaisesta merkityksestä, minkä jälkeen se on helpompi jakaa toisille. (Huhtinen-Hilden & Lamppu 2018,11.) Siinä on mahdollista esimerkiksi taidekuvien avulla keskustella sen esiin nostamista tunnelmista sillä tavalla, kuin siinä hetkessä tuntuu hyvältä (Huhtinen-Hilden & Lamppu 2018,11). Valmiita kuvia voidaan tarjota kommunikointivälineiksi, koska niiden avulla voidaan vahvistaa ryhmäläisten tutustumista ja ryhmäytymistä. Kuvakorttien avulla on mahdollista päästä aloittamaan keskustelu, jossa jokainen saa tasapuolisesti puheenvuoron. (karjalainen, 2019, 79.)

Draama on nerokas työväline, kun halutaan ymmärtää ja tutkia ihmisten erilaisuutta. Draaman avulla voidaan tutkia toiminnallisesti eri näkökantoja oikeasta elämästä. Draaman avulla voidaan oppia erilaisista ilmiöistä ja asioista sekä toisista ja itsestä. Sen avulla oppimisessa painottuu elämyksellisyys ja kokemuksellisuus.

Draamassa harjoitellaan toisen asemaan asettumista ottamalla erilaisia rooleja ja sen avulla voidaan kehittää vuorovaikutusta, kognitiivisia taitoja sekä itsetuntemusta. (Toivakka & Maasola, 2011, 44–45.)

4 Kehittämistyön käytännön toteutus

Taulukko 1. Kehittämistyön prosessin kuvaus aikataulullisesti

4.1 kehittämistehtävän tavoite ja menetelmän kuvaus

Taulukko 1. Opinnäytetyön kehittämistyön prosessin kuvausta aikataulullisesti voidaan pitää kaikenkattavana yläkäsitteenä sellaiselle toiminnalle, työskentelylle ja kokonaisymmärtämiselle, jonka perusteella muodostuu uusi asia (Salonen 2013, 7). Kehittämistyö yleisemmin tähtää eri tavoin työelämän kehittämiseen. Kehittämistyön tavoitteena on saada aikaiseksi jonkinasteinen muutos. Kehittämistehtävä täsmentää, mitä kehittämistyöllä tavoitellaan. Useasti kehittämistehtävään liittyy jokin konkreettinen tuotos, toimintapa tai se voi luoda uusia kehittämisideoita. (Ojasalo ym.2010, 24, 33.) Kehittämistehtävää pidetään oleellisena työelämän osa-alueena. Kehittäminen alkaa toiminnan perustelusta ja etenee suunnittelusta varsinaiseen toteutukseen.) Kehittämistyö voi olla usein hankeperusteista kehittämistoimintaa. (Toikko & Rantanen 2009, 9–10,15.)

Opinnäytetyössä kehittämistyön tavoitteena on saada monikulttuuriset nuoret ymmärtämään oman kulttuuriperintönsä merkityksellisyyden, kuten alkuperäisen kielen säilyttämisen juuri heidän omassa elämässään.

Opinnäytetyöni on laadullinen kvalitatiivinen kehittämistyö. Kehittämistyöni menetelmät ovat monimuotomenetelmiä, jotka ovat kyselyt, kokeilutyöpajat ja havainnointi (Salonen 2013). Laadullinen menetelmä suosii tiedonkeruun lähteinä ihmisiä.

Kun menetelmän tavoitteena on tutkia tutkittavaa kokonaisvaltaisesti, tulevat näkyväksi ihmisten hyvinkin informatiiviset kokemukset ja kertomukset. Laadullisessa menetelmässä korostuvat tutkijan omat havainnot keräämästään aineistosta. Menetelmän tavoitteena on kerätä tietoa tutkittavien ajattelutavoista, motivaatiosta ja asenteista. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.)

Laadullisessa menetelmässä tutkimuksen kohdejoukko on tarkasti valittu ja kohdejoukosta halutaan saada lisää tietoa. Tutkija voi osallistua tutkittavien toimintaan ja olla hyvinkin lähellä tutkittavia. Tutkija laatii ilmiöstä omia perusteltuja johtopäätöksiä. Tutkimusprosessin luotettava kuvaus sekä tulkintojen päättely ovat laadullisessa menetelmässä tärkeää, jotta lukija voi nähdä, onko tutkimus luotettava. (Ojasalo ym. 2010,94.)

Kehittämisen opinnäytetyön tavoitteena oli luoda MVKK-yhdistykselle nuorten monikulttuurisuutta ja kielellistä identiteettiä tukeva työpajamalli, joka liittyy Oikeus kasvaa Suomessa (OKS) -hankkeeseen. Kehittämisen opinnäytetyön toimintaympäristö on MVKK- yhdistyksen kontaktikoulu.

4.2 Kokeilutyöpajojen kehittämistyön prosessi ja analysointi

aineiston Kehittämispainotteisessa opinnäytetyössäni voin hyödyntää Kielestä koppi ja Minästä kiinni -kirjoja. Kehittämisen opinnäytetyön suunnittelussa hyödynnän eri lähteistä löytyviä luovien ja toiminnallisten menetelmien harjoitteita. Kehittämistehtävää pidetään oleellisena työelämän osa-alueena. Kehittäminen alkaa toiminnan perustelusta ja etenee suunnittelusta varsinaiseen toteutukseen. (Toikko & Rantanen 2009, 9–10.) Kehittämistoiminta näyttäyty melko usein konkreettisenä toimintana, jolla tähdätään selkeästi määritellyn tavoitteen saavuttamiseen. Kehittämistyö voi olla usein hankeperusteista kehittämistoimintaa. (Toikko & Rantanen 2009,14–15.)

Kehittämispainotteisessa opinnäytetyössäni on tarkoitus luoda toiminnallinen työpajamalli Mvkk:lle. Kokeilutyöpajassa tehtävien luovien ja toiminnallisten harjoitusten päämääränä on muokata monikulttuuristen yläkouluikäisten nuorten asennetta omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiään kohtaan myönteisemmäksi.

Opinnäytetyössä kehitettyjen kokeilutyöpajojen harjoitteita ja valmista työpajamallia on tarkoitus jatkossa hyödyntää MVKK-yhdistyksen kontaktikouluissa Oikeus kasvaa Suomessa -hankkeen aikana.

Kokeilutyöpajojen kehittämistyö alkoi siitä, kun pääsin tapaamaan Mvkk:n kontaktikoulun yläasteen rehtoria ja hän antoi luvan kokeilutyöpajan kehittämiseksi ja toteuttamiselle oppilaiden kieli – ja kulttuuri-identiteetin vahvistamiseksi kyseisen koulun monikulttuuristen nuorten oppilasryhmälle. Olimme jo aikaisemmin päässeet muutamia kertoja tutustumaan kyseiseen oppilasryhmään Mvkk:n OKS-hanketyön kautta. Vielä ennen kokeilutyöpajojen suunnittelua keskustelin Mvkk:n kyseisen kontaktikoulun monikulttuuristen oppilaiden opettajan kanssa, koska tarvitsin lisää tietoa oppilaiden Suomen kielen taidoista sekä siitä, onko jollain oppilaalla jotain erityistä, joka olisi tärkeää huomioida kyselyissä, tai kokeilutyöpajojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kyselyä suunniteltaessa on tärkeää tietää, millaista tietoa tarvitaan ja kyselyn tulee pohjautua tämänhetkiseen tietoperustaan, jonka käsitteet muokataan mitattaviksi muuttujiksi. Kysymysten tulee olla vaivattomasti vastattavissa. Kyselyissä on merkittävää perusjoukon ja otoksen selvittäminen, jotta kyselystä voidaan luoda johtopäätöksiä ja miettiä yleistettävyyttä. Kyselyjen varmuuteen vaikuttavat käsitteet reliabiliteetti ja validiteetti. (Ojasalo ym. 2010, 41.)

Ensimmäisen oppilaille tehdyn alkukyselyn tavoitteena oli saada siitä mahdollisimman selkeä ja sopivan pitkä, koska kaikki kyselyyn vastaajat ovat monikielisiä ja heillä on hyvin erilainen suomen kielen taitotasot. Ennen varsinaisen kyselyn tekemistä oppilaille, tein alkukyselyyn liittyvän pilottikyselyn. Pilottikyselyn pääsin toteuttamaan Mvkk:n toisen koulun monikulttuurisille yläasteen oppilaille. Pilottikyselyn jälkeen, tein alkuperäiseen lomakekyselyyn siihen tarvittavat muutokset, koska huomasin, että pilottikyselyssä oli liian paljon kysymyksiä, eikä ne palvelleet kokeilutyöpajan alkuperäistä tarkoitusta kehittää oppilaiden kielellistä – ja kulttuurista identiteettiä paremmaksi.

Avoimissa kysymyksissä selostetaan kysymys ja jätetään tyhjä tila vastaukselle. Monivalintakysymyksissä on laadittu valmiit numeroidut vastausvaihtoehdot.

(Hirsjärvi ym.1997, 198,199.) Oppilaille tehdyssä alku –loppu -kyselyssä käytin avoimia kysymyksiä sekä monivalintakysymyksiä (Liite 1. ja 2.)

Toteutin varsinaisen alkukyselyn oppilaille Mvkk:n kontaktikoulussa. (Liite 1.) muutama viikko ennen ensimmäistä kokeilutyöpajan ohjaamista. Ennen kyselylomakkeiden jakamista oppilaille kerroin heille kieli- ja kulttuuri-identiteetin tukemiseen liittyvästä kokeilutyöpajasta. Oppilailla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä tulevaan kokeilutyöpajaan liittyen. Informoidulla kyselyllä tarkoitetaan sitä, että ohjaaja antaa lomakkeet henkilökohtaisesti. Ohjaajan on tarkoitus mennä paikkoihin, joissa kohderyhmät ovat henkilökohtaisesti saavutettavissa. Antaessaan lomakkeet ohjaaja kertoo niiden tarkoituksesta, selittää kyselyä ja vastaa kysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 1997, 196, 197.)

Alkukyselyn tarkoitus oli saada selville, mitä monikielisyyteen liittyvää ominaisuutta oppilaat haluavat vahvistaa tulevissa kokeilutyöpajoissa eniten. Alkukyselyyn vastanneita oppilaita oli kuusi ja kaikkien kuuden vastauksista selvisi sama asia, että he halusivat vahvistaa tunnettaan monikielisyyden hyödyistä. Suunnittelin tulevat kokeilutyöpajat niin, että työpajojen harjoitteissa kiinnitettiin eniten huomiota monikielisyyden hyötyihin.

Kävin Mvkk:n kontaktikoulussa antamassa oppilaille kokeilutyöpajaan liittyvät kyselylomakkeet muutama viikko ennen ensimmäistä kokeilutyöpajan ohjaamista. Ennen kyselylomakkeiden jakamista oppilaille kerroin heille kieli- ja kulttuuri-identiteetin tukemiseen liittyvästä kokeilutyöpajasta. Oppilailla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä tulevaan kokeilutyöpajaan liittyen. Informoidulla kyselyllä tarkoitetaan sitä, että ohjaaja antaa lomakkeet henkilökohtaisesti. Ohjaajan on tarkoitus mennä paikkoihin, joissa kohderyhmät ovat henkilökohtaisesti saavutettavissa. Antaessaan lomakkeet ohjaaja kertoo niiden tarkoituksesta, selittää kyselyä ja vastaa kysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 1997, 196, 197.) Havainnoinnin kautta kerätään tietoa toimiiiko kohdejoukko, siten kuin he kertovat toimivansa.

4.3 Kokeilutyöpajojen kehittämistyö ja havainnointi

Oppilaille tekemässäni alkukyselyssä (Liite1.) selvisi, että jokainen kyselyyn vastanneista halusi tulevissa työpajoissa vahvistaa eniten tunnetta monikielisyyden hyödyistä. Sen perusteella suunnittelin oppilaille kolme eri kokeilutyöpajaa, joissa jokaisessa tehtiin harjoitteita, jotka tukivat oppilaiden monikielisyyden tunnetta entistä vahvemiksi. Työpajojen aiheet olivat kielellinen identiteetti, yhdenvertaisuus ja itsetunto. Työpajakokonaisuuden tavoitteena oli vahvistaa oppilaiden kieli-identiteettiä monikielisyyden hyötyjen esilletuomisen kautta sekä yhdenvertaisuuden edistämisen ja itsetuntemuksen parantamisen kautta. Lisäksi havainnoin, kuinka oppilaat toimivat työpajoissa ja mitä kysymyksiä ja ajatuksia heille heräsi työpajojen harjoitteisiin liittyen.

Kolmannen työpajan lopuksi oppilaat vastasivat palautekyselyyn (Liite 2.), jotta voitiin nähdä, onko työpajassa tehtävillä harjoitteilla ollut vaikutusta oppilaiden tunteeseen ja asenteeseensa omaa kieltään ja kulttuuriaan kohtaan sekä, mitä he olivat oppineet eniten kokeilutyöpajoissa tehtävistä harjoitteista ja oliko työpajoissa tehtävät harjoitteet olleet ymmärrettäviä, ottaen huomioon heidän monikielisen taustansa. Lisäksi palautekyselyssä tiedusteltiin vastanneiden mielipidettä kaikista työpajojen sisällöistä yhteisesti, ja kysyttiin, mistä he olivat tykänneet eniten ja mitä muuta olisivat halunneet, että työpajan harjoitteissa olisi tehty. Jos vastaajan mielestä työpajat oli suunniteltu heikosti, niin siihen pyydettiin vielä erikseen tarkennusta avoimella kysymyksellä (Liite 2.)

Hyödynsin työpajoissa myös tietoa, jota olin kerryttänyt toiminnallisiin menetelmiin liittyvistä kursseista opinnoissani. Opinnäytetyössäni kehittämismenetelmänä alkukysely vaikutti siihen mitä aihetta tulisin käsittelemään eniten kokeilutyöpajojen aikana. Tekemäni alkukyselyn perusteella päämääränäni oli koko kehittämisprosessin ajan tunteen vahvistaminen monikielisyyden hyödyistä.

Suurin etu havainnoinnissa on, että sitä käyttäen on mahdollista saada välitöntä suoraa tietoa ryhmien, organisaatioiden tai yksilöiden käyttäytymisestä sekä toiminnasta.

Se sopii hyvin kvalitatiivisen kehittämistyön menetelmäksi, sillä se karttaa keinotekoisuuden, joka on muiden menetelmien rasitteena. Havainnointi on kelpo menetelmä esimerkiksi tutkiessa vuorovaikutusta kuin myös tilanteissa, jotka ovat nopeasti muuttuvia sekä haastavasti ennakoitavissa. Se sopii myös, kun kohdejoukolla on kielellisiä haasteita. (Hirsjärvi ym. 1997, 212–213.) Osallistuin itse ohjaajana harjoitteisiin, jotka ohjasin ryhmälle. Se auttoi havainnoimaan harjoitteiden vaikutusta oppilaisiin ja olemaan lähellä, kun he kommentoivat tai esittivät kysymyksiä kokeilutyöpajoissa tehtäviin harjoitteisiin.

4.4 Kielellisen identiteetin vahvistamisen kokeilutyöpaja

Ensimmäisen kokeilutyöpajan harjoitteiden valintaan vaikutti kokeilutyöpajoissa hyödynnettävä kysely, kehitysmenetelmänä siten, että alkukyselyn vastausten perusteella oppilaat halusivat eniten vahvistaa tunnettaan monikielisyyden hyödyistä. Ensin etsin tietoa monikielisyyden hyödyistä, minkä jälkeen etsin erilaisia helposti ymmärrettäviä toiminnallisia harjoitteita, joita voisi soveltaa monikielisyyden hyötyjen oppimisen kokeilutyöpajan harjoitteissa, ja joiden kautta voisimme lisätä tietoisuutta monikielisyyden hyödyistä.

Ensimmäisessä kokeilutyöpajassa kerroimme työparini kanssa oppilaille tulevan kokeilutyöpajan aiheen ja siihen liittyvän tavoitteen. Sen jälkeen laadimme oppilaiden kanssa yhteiset ryhmän säännöt. On tärkeää käydä läpi ryhmän pelisäännöt, koska se auttaa ryhmäläisiä tietämään paremmin, miten ryhmässä kuuluu toimia sekä edistää turvallista ilmapiiriä (Niini ym. 2017, 33).

Suunnittelin ensimmäisen työpajan kieli-identiteetin vahvistamiseen. Työpajan alussa kerroin, miksi tulin ohjaamaan tämän kyseisen työpajan. Työpajan virittäytymisharjoitteena ohjasin hieman soveltaen Musiikkipysähdyksiä-tutustumisharjoitteita (Toivakka & Maasalo 2011).

Musiikkipysähdyksiä-tutustumisharjoitteissa käveltiin luokassa ja musiikki soi taustalla. Musiikin tauottua jokainen tervehti vieressään olevaa omalla äidinkielellään. Musiikkipysähdyksiä harjoitteen tavoitteena oli vahvistaa oppilaiden kielellistä identiteettiä ja parantaa oppilaiden itsetuntoa.

Seuraavaksi työpajassa oli vuorossa jälleen sovellettuna ”Liiku janalla ja kerro”-harjoitus” (Ryhmärenki & Aivoliitto 2023). Tässä harjoitteessa jokaisella kierroksella janan kummassakin päässä esitettiin kaksi väitettä monikielisyyden hyödyistä. Olin valinnut tutkimuksesta Monikielisyys on luovuutta (Latomaa ym. 2016, 19). monikielisyyden hyödyistä esimerkiksi sen, että monikielisyys kehittää ongelmanratkaisutaitoja sekä taitoa tehdä monia asioita yhtä aikaa. Oppilaiden tehtävänä oli mennä janalla valitsemaansa kohtaan riippuen siitä, kumpi janan vaihtoehtoista tuntui omasta mielestään parhaimmalta. Tehtävässä annettiin tilaa keskustelulle ja tehtävä herättikin paljon pohdintoja oppilaissa. Liiku janalla -harjoitteen tavoitteena oli saada oppilaat oivaltamaan monikielisyyden hyötyjä ja sitä kautta parantamaan omaa kielellistä identiteettiään ja itsetuntoaan.

Tämän jälkeen tehtiin oppilaiden kanssa lankakeräharjoitus hieman soveltaen (Toivakka & Maasalo 2011). Oppilaat istuivat ringissä ja lankakerää heiteltiin jokaiselle oppilaalle, mutta ei järjestyksessä vaan niin, että lankakerä muodosti piirin keskelle kuvion. Lankakerän saajalta kysyttiin, missä kaikissa eri maissa hän on käynyt. Harjoitteen lopussa katsottiin piirin keskelle muodostunutta kuviota ja pohdittiin, kuinka suuri rikkaus on ollut päästä matkustamaan moniin eri maihin ja oppia niiden eri kielistä ja kulttuureista. Tämän harjoitteen tarkoitus oli saada oppilaat ymmärtämään sen, että monikulttuurisuus voi olla voimavara heidän tulevaisuuttaan ajatellen.

Työpajan lopuksi oppilaat saivat valita omaa fiilistään kuvaavan Mahti-tunnekortin. (Kehitysvammaisten tukiliitto 2016). Oppilaat seisoivat ringissä ja jokainen sai omalla vuorollaan näyttää valitsemaansa Mahti-tunnekorttia ja kertoa, miksi valitsi juuri sen kortin. Mahti-tunnekortti harjoituksen tavoitteena oli oppia tunnistamaan omia tunteitaan ja rohkaista kertomaan niistä.

4.5 Yhdenvertaisuuden edistämisen työpaja

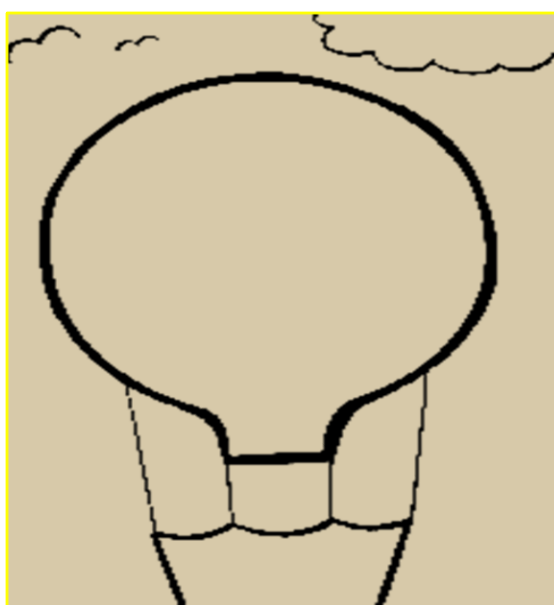
Toisen kokeilutyöpajan harjoitteiden valintaan ja kehittämistyöhön vaikutti kokeilutyöpajoissa hyödynnettävät kehittämismenetelmät: havainnointi ja työpaja.

Havainnointi oli kehittämismenetelmänä, koska olin havainnoinut ensimmäisen työpajan ohjauksen aikana, että oppilaat olivat olleet iloisia huomattaessaan, kuinka paljon heille voi olla hyötyä monikielisuudesta. Havaintoni ja kokemukseni oppilaiden käyttäytymisestä toisiaan kohtaan ja harjoitteiden ohjeiden ymmärtäminen vaikutti toisen kokeilutyöpajan harjoitteiden kehittämiseen ja suunnitteluun merkittävästi. Uskalsin tehdä toisessa työpajassa draamaharjoitteen, sillä ryhmähenki oli jo kehittynyt hyväksi ja ryhmässä oli avoin ilmapiiri. Työpajat olivat myös kehittämismenetelmänä, koska ensimmäisen kokeilutyöpajassa tehtävien harjoitteiden perusteella pystyin paremmin hahmottamaan harjoitteisiin kuluvaan aikaan ja suunnitella toiminnallisten harjoitteiden sisällöt selkeimmiksi ja kiinnostavammiksi oppilaille sekä tavoitteisiin sopivaksi. Yhdenvertaisuuden edistämisen kokeilutyöpajan toiminnallisten harjoitteiden kehittämistyössä hyödynsin ensimmäisessä kokeilutyöpajassa oppilaiden kiinnostusta monikielisuuden hyödyistä. Lisäksi monikulttuurisuuden aiheen käsittelyyn etsin tietoa kulttuuriperinnön merkityksestä. Näiden pohjalta kehitin kokeilutyöpajan harjoitteet, koska yhdenvertaisuuden tunteeseen liittyy itsensä hyväksyminen juuri sellaisena kuin on arvokkaana omana itsenään. yhdenvertaisuuden vahvistaminen auttoi oppilaita hyväksymään itsensä paremmin monikielisenä ja monikulttuurisena.

Toisen kokeilutyöpajan alussa kertosimme ryhmän säännöt ja kerroimme tulevan kokeilutyöpajan aiheen sekä siihen liittyvän tavoitteen. Työpajan virittäytymisharjoitteena ohjasin saman musiikkipysähdyksiä-virittäytymisharjoitteen (Toivakka & Maasalo 2011) kuin ohjasin ensimmäisessä työpajassa, sillä erolla, että viimeisellä kierroksella jokainen tervehti vieressä olevaa itselleen vieraalla kielellä. Esimerkiksi musiikin tauottua suomea äidinkielenään puhuva, tervehtii vieressään olevaa, vaikka Ukrainan kielellä. Tämän harjoitteen tarkoitus oli vahvistaa oppilaiden kielellistä identiteettiä ja edistää huomaamaan, kuinka arvokasta on osata monia eri kieliä.

Seuraavaksi työpajassa oli vuorossa kävele kuin kävelisit -draamaharjoitus (Soveltaen Karjalainen 2019, 278). Oppilaat seisoivat ringissä. Näytin heille yhtä luontokuvaa kerrallaan. Kerroin heille, että nyt tehdään mielikuvaharjoitus, jossa tehtävänä on kävellä niin kuin he kävelisivät kuvan osoittamassa paikassa.

Esimerkiksi ensimmäinen kuva oli metsästä ja toinen kuva oli märkä upottava suo. Harjoitteen alussa annettiin tilaa oppilaiden kysymyksille ja rohkaistiin hyödyntämään heidän omaa luovuuttaan ja mielikuvitustaan. Harjoitteen tarkoitus oli auttaa oppilaita oivaltamaan, kuinka eri tavoilla voimme kokea samaa asiaa ja miten eri tavoilla näytimme kokemuksemme tässä tehtävässä erilaisten kävelytyylieni avulla. Oppilaiden kanssa mietimme sitä, että huomasimmeko, että jollakulla oli samanlainen kävelytyyli. Pohdimme erilaisuutta ja kerroin oppilaille, että erilaisuus on rikkaus ja se tuo vaihtelua meidän elämäämme hyvällä tavalla

Kuva 1. Yhdenvertaisuuden työpajan kuumailmapallon mallikuva.

Kuvan 1. yhdenvertaisuuden työpajan kuumailmapallon mallikuvan mukaisesti oppilaiden tehtävänä oli piirtää kuumailmapallo. Kuumailmapallon sisälle oli tarkoitus kirjoittaa positiivisia asioita monikielisyydestä ja kuumailmapallon koriin kirjoitettiin asioita, joita oppilaat haluavat tulevaisuudessa säilyttää omasta kulttuuristaan.

Tehtävässä jätettiin tilaa keskustelulle, koska tehtävä herätti oppilaissa paljon pohdintoja. Tämän jälkeen tehtiin oppilaiden kanssa mielikuvia minusta -harjoitus (MLL). Mielikuvia minusta -harjoitteessa jokainen oppilas täytti paperissa olevan virkkeen loppuosan. Esimerkiksi "Jos olisin vaate, olisin.... " Oppilaat kertoivat

itsestään ainakin yhteen kysymykseen vastaamalla. Harjoitteen lopussa keskusteltiin, miltä itsestään kertominen tuntui. Tämän harjoitteen tarkoitus oli vahvistaa oppilaiden itsetuntoa ja itsetuntemusta.

Työpajan lopussa kysyttiin oppilaiden mielipidettä työpajan harjoitteista pyytämällä näyttämään peukkuja eri asennoissa. Jos näytti peukkuja ylös, oli tykännyt työpajasta. Jos taas näytti peukkuja sivulle, olisi työpajassa ollut vielä jotain parannettavaa ja jos näytti peukkuja alas, ei ollut tykännyt työpajasta.

4.6 Itsetuntemuksen vahvistamisen työpaja

Itsetuntemuksen vahvistamisen kokeilutyöpajan aiheen valintaan vaikutti opinnäytetyössä hyödynnettävät kehittämismenetelmät, jotka olivat kysely, havainnointi ja kokemus edellisten työpajan harjoitteiden toimivuudesta. Alkukyselyn vastausten perusteella oppilaat halusivat toiseksi eniten vahvistaa kokemusta monikulttuurisuuden arvokkuudesta. Edellisten kokeilutyöpajojen harjoitteiden kaikki aiheet liittyivät jollain tavalla tunteeseen monikulttuurisuuden arvokkuudesta.

Lähdin kehittämään itsetuntemuksen purjeveneharjoitusta, niin, että siinä kerrattiin edellisten työpajojen aiheita, ja lisäksi oppilailla, oli mahdollisuus oppia tuntemaan itseään ja omia voimavarojaan. Lisäksi toisen työpajan kuumailmapallo harjoituksesta saadun kokemuksen kautta, tiesin, että oppilaat pitävät piirtämisharjoitteista. Toisen työpajan viimeisen harjoitteen havainnointien perusteella sain tietää, että oppilaat ovat erityisen kiinnostuneita itsetuntemukseen liittyvistä harjoitteista.

Kolmannen kokeilutyöpajan Itsetuntemuksen vahvistamisen työpajan virittäytymisharjoituksena ohjasin oppilaille ulkona Olenko ainoa-tutustumisharjoituksen (Soveltaen MLL).

Olenko ainoa -harjoitteessa oppilaat seisoivat ringissä. Yksi vapaaehtoinen oppilaista meni ringin keskelle ja kysyi esimerkiksi, että ainoa, joka tänä aamuna söi aamupalaksi puuroa. Jos joku oppilaista oli tehnyt saman asian, hän nosti

käden ylös. Oppilas, joka oli ringin keskellä, jatkoi kysymyksiä esittämistä niin kauan, kunnes löytyi jokin asia, jossa hän oli ainoa. Tämän jälkeen piirin keskelle valittiin uusi kyselijä. Tämän virittäytymisharjoituksen tarkoitus oli tutustua toisiin oppilaisiin vielä paremmin ja lisätä yhdenvertaisuuden tunnetta.

Seuraavaksi työpajassa tehtiin kuva 2. itsetuntemuksen vahvistamisen työpajan purjeveneharjoitus. Oppilaiden tehtävänä oli piirtää tyhjälle paperille kaksimastoinen purjevene, aallokko, pilviä ja aurinko. Oppilaita pyydettiin miettimään omia vahvuuksiaan ja kirjoittamaan ne veneen purjeeseen. Tarvittaessa sai katsoa mallia hieman sovelletusta erikseen jaettavista vahvuuksien listasta (Positive Education 2023.)

Kuva 2. Itsetuntemuksen vahvistamisen työpajan purjeveneen mallikuva.

Purjeveneen toiseen purjeeseen kirjoitettiin niiden ihmisten nimet, jotka kuuluvat elämäämme ja ovat valmiita auttamaan ja tukemaan. Aaltojen kohdalle kirjoitettiin haasteita ja huolia tuovia asioita. Pilviin kirjoitettiin kieliä, joita oppilaat käyttävät tai kuulevat arjessa. Auringon kohdalle kirjoitettiin energiaa ja iloa tuovia asioita. Veneen runkoon oppilaat kirjoittivat omia haaveitaan ja unelmiaan. Tämän itsetuntemusharjoituksen tarkoituksena oli edistää oppilaiden itsetuntoa ja itsetuntemusta sekä lisätä sosiaalista turvallisuuden tunnetta.

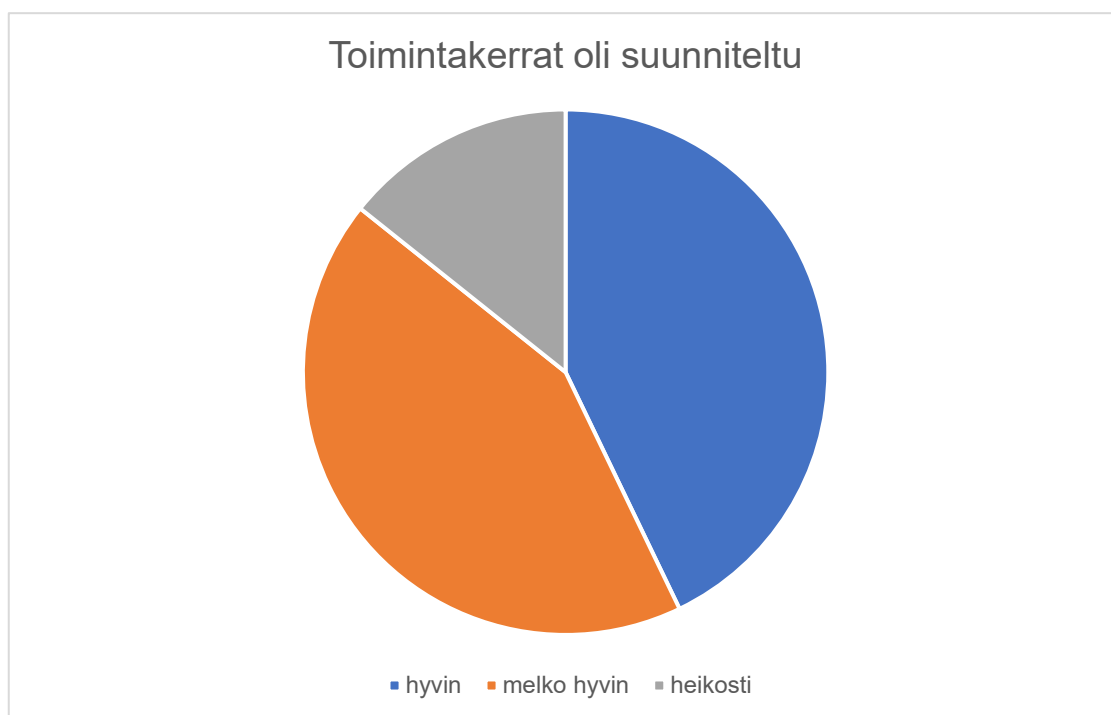
Työpajan lopuksi oppilaat saivat valita omaa fiilistään kuvaavan Mahti-tunnekortin (Jääskeläinen 2015) samalla tavalla, kuin tehtiin ensimmäisen työpajan jälkeen. Mahti-tunnekorttiharjoituksen jälkeen oppilaat vastasivat pidettyjen työpajojen loppukyselyyn.

5 kehittämistyön arviointi

5.1 Kokeilutyöpajojen oppilaiden vastausten arviointi

Kehittämispöytätyöni tehtävänä oli luoda kolme toiminnallista kokeilutyöpajamallia, joiden tarkoituksena oli vahvistaa yläasteikäisten nuorten kieli- ja kulttuuri-identiteettiä. Kokeilutyöpajojen aiheet olivat kielellinen identiteetti, yhdenvertaisuus ja itsetunto. Arvioin kokeilutyöpajojen toimivuutta palautekyselyn perusteella työpajojen ohjauksessa käytyjen keskustelujen sekä havaintojen mukaisesti.

Kuvio 1. Oppilaiden arvio kokeilutyöpajojen sisällöstä

Kuvion 1. seitsemästä vastaajasta kolme oppilasta oli sitä mieltä, että kokeilutyöpajat oli suunniteltu hyvin ja vastaajista kolme olivat sitä mieltä, että kokeilutyöpajat oli suunniteltu melko hyvin. Ainoastaan yksi vastaajista oli sitä mieltä, että kokeilutyöpajat oli suunniteltu heikosti, koska ne olivat liian lapsellisia.

Kuvio 2. Mistä aiheesta oppilaat oppivat eniten työpajoissa.

Kuvion 2. seitsemän oppilasta vastasi anonyymiin palautekyselyyn. Vastausten perusteella arvioituna voidaan todeta, että oppilaat olivat oppineet kokeilutyöpajoissa eniten monikielisuuden hyödyistä ja saman verran monikulttuurisuuden arvokkuudesta sekä yhdenvertaisuudesta.

Seitsemästä vastaajasta kaikki olivat sitä mieltä, että kokeilutyöpajat olivat olleet helposti ymmärrettäviä. Lisäksi oppilaiden palautekyselyn avoimista vastauksista kävi ilmi, että työpajat olisivat voineet olla pidempiä ja niissä olisi voinut olla enemmän pelillisiä harjoitteita.

5.2 Kehittämistyön alkuperäisen tavoitteen arviointi

Kehittämistyön arvioinnin perusteella voidaan todeta, että kokeilutyöpajojen alkuperäinen tavoite eli monikulttuuristen nuorten kielellinen – ja kulttuurinen identiteetti oli vahvistunut kokeilutyöpajoissa tehtävien harjoitteiden ansiosta.

Nämä kaikki edellä mainitut asiat, joita oppilaat olivat oppineet, liittyy kokonaisuudessaan kielellisen -ja kulttuurisen identiteetin vahvistumiseen eli siihen, mikä oli kehittämistyön alkuperäinen tarkoitus ja tavoite. Kokeilutyöpajoissa tehdyissä havainnoissa nuorten asenne ja tunne omaa kieltään ja kulttuuriaan kohtaan muuttui jokaisen työpajaohjauksen jälkeen edellistä positiivisemmaksi. Tämä näkyi esimerkiksi siten, että oppilaat olivat jokaisessa työpajassa entistä avoimempia ja huomasivat koko ajan enemmän monikielisyiden hyviä puolia, mikä tuli esille yhteisissä keskusteluissa. Oppilaat oppivat arvostamaan itseään enemmän ja olemaan ylpeitä monikielisyystään.

Työpajoissa tehtävien toiminnallisten harjoitusten tarkoitus oli saada nuoret huomaamaan ja tuntemaan itsensä arvokkaiksi ihmisiksi huolimatta heidän monikielisyystään ja monikulttuurisuudestaan ja huomata, mitä hyötyä monikielisydestä on. Osallistujat huomasivat erityisesti, että monikielisydestä on hyötyä monella tapaa tulevaisuudessa, esimerkiksi ammattiin suuntautumisessa lisääntyneinä työllistymismahdollisuuksina. Nuorten aktiivinen osallistuminen kaikkiin työpajoissa toteutettaviin harjoitteisiin mahdollisti kokeilutyöpajojen tavoitteiden toteutumista edistää nuorten kieli- ja kulttuuri-identiteettiä.

Ensimmäisen työpajan virittäytymisharjoitukseen kaikki oppilaat osallistuivat innokkaasti, koska heillä oli mahdollisuus puhua omaa äidinkieltään tervehtimällä vieruskaveria musiikin pysähdytyä. Huomasin, että se vaikutti oppilaisiin positiivisesti, kun halusin kuulla vielä uudestaan heidän kertovan oman kielen tervehdyksen ja yritin itsekkin toistaa sen.

Janaharjoituksen alussa oppilaat olivat selvästi hämmentyneitä, kun viivan molemmissa päissä näytimme työparini kanssa väittämiä monikielisyiden hyödyistä. Ensin oppilaat luulivat, että viivan toisessa päässä olisi ollut jokin ikävä väittämä monikielisydestä, mutta pian he ymmärsivät, että molemmissa päissä olevat väittämät ovat positiivisia asioita monikielisyiden hyödyistä. Kun eräs oppilaista tajusi, että molemmat väittämät kertovat vain hyviä asioita monikielisydestä, hän pysähtyi vielä erikseen ihmettelemään, että onko monikielisydestä näin paljon hyötyä.

Vastasin hänelle myöntävästi ja kerroin, että olin poiminut kyseiset väittämät monikielisuuden hyödyistä tehdystä tutkimuksesta. Hänen olemuksensa silminnähden muuttui, ja hän oppi arvostamaan enemmän monikielisyyttään. Ympäristö, jossa työpajat pidettiin, olisi voinut olla parempi. Oppilaat olivat kyselyn vastausten perusteella arvioituna tykänneet olla ulkona. Olisimme voineet ohjata enemmän työpajoja esimerkiksi ulkona. Toki olimme koulun tiloissa, joten mahdollisuudet olivat rajalliset.

Työpajojen lopuksi keskustelimme, mitä ajatuksia harjoitteet herättivät osallistujissa. Keskustelua syntyi paljon ja ajatuksia heräsi enemmän kuin oli aikaa käydä niitä läpi. Olisi ollut vielä hedelmällisempää, jos aikaa olisi varattu enemmän keskustelulle niin, että osallistujat olisivat saaneet vielä enemmän irti työpajoista.

6 Lopuksi

6.1 Kehittämistyöpajan luotettavuus ja eettisyys

Työelämälähtöisessä kehittämistyössä nousee esille yritysmaailman ja tieteen tekemiseen kuuluvat eettiset säännöt. Työssä tulee noudattaa rehellisyyttä, tarkkuutta ja huolellisuutta. Tavoitteiden on tärkeää olla korkean moraalin mukaisia, sekä seurausten tulee olla hyödyllisiä käytännön kannalta. Kehittämistyön eettisyydessä on kyse samanlaisista säännöistä kuin ihmisten keskinäisissä vuorovaikutuksissa ja yhteiskunnassa. Kehittämistyössä on aina kyse inhimillisestä toiminnasta, jolloin hankkeissa toimivien rajoitukset ja vajavaisuudet ovat myös hankkeisiin liittyviä vajavaisuuksia ja rajoituksia. (Ojasalo ym. 2010, 48.)

Ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa tutkittavan oikeudet ja kohtelun perustavanlaatuisen lähtökohta on luottamuksen rakentaminen tutkittavien ja tutkijoiden välille sekä luottamus tieteeseen. Luottamuksen säilymiseen vaikuttaa tutkimukseen osallistuvien oikeuksien arvostaminen ja kunnioittaminen. Tutkijan on tärkeää perehtyä etukäteen tutkittavan kulttuuriin, yhteisöön ja näiden historiaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8.)

Kokeilutyöpajoissa onnistuttiin nuorten kohtaamisessa, mikä edisti heidän osallistumistaan työpajoissa tehtäviin harjoitteisiin. Onnistuimme kohtaamaan nuoret yksilöinä ja olemaan läsnä. Onnistuimme kasvattamaan vahvan luottamuksen ohjaajien ja oppilaiden välillä, mikä näkyi siten, että oppilaat uskalsivat avoimesti jakaa omia kokemuksiaan ja ajatuksiaan. Oppilaat vastasivat myös asiallisesti kysymyksiimme ja ottivat asian vakavasti.

Kehittämis- opinnäytetyössäni olevat asiakkaat pysyvät anonyymeina, koska molemmat kyselyt toteutetaan anonyymina Mvkk:n Turun kontaktikoulussa. Tutkittavan henkilön oikeuksiin kuuluu vapaaehtoisuus ja lupa kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen.

Tutkittavalla on oikeus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen koska tahansa, eikä tutkittavalle saa tulla tunnetta osallistumisen pakosta tai pelkoa osallistumattomuuden seurauksista. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8.)

6.2 Oppimisen reflektointi ja ammatillinen kasvu

Syvensin osaamistani työpajojen ohjausprosessista. Huomasin, että työpajat on suunniteltava tarkasti ja niissä toteutettavat harjoitteet kannattaa kokeilla itse ennen kuin niitä ohjaa oppilaille. Kun työpaja on suunniteltu hyvin, on helpompi olla joustava ja mukautua ryhmän tarpeisiin. Jos esimerkiksi työpajassa syntyi keskustelua enemmän tietystä aiheesta kuin olin ajatellut, keskustelimme aiheesta ja jätimme osalle harjoitteista vähemmän aikaa.

Kun harjoitteet ovat itsellä hyvin hallussa, ohjeistaessa ei tarvitse myöskään vilkuilla omiin muistiinpanoihin, vaan pystyy olemaan täysin läsnä oppilaille. Jokaista harjoitetta kannattaa myös soveltaa tiettyyn ryhmään sopivaksi, jotta harjoitteista saataisiin kaikki hyöty irti. Huomasin myös, että työpajan suunnitelma ja tilanne voivat muuttua nopeastikin, joten joustavuus ja mukautuvuus ryhmän tarpeisiin ovat tärkeitä taitoja. On tärkeää olla aina olemassa varasuunnitelma, jos alkuperäinen suunnitelma ei olekaan toimiva.

Opin, että työpajoja suunniteltaessa on tärkeää tietää, minkä kokoiselle ryhmälle työpajaa tekee. On erityisen tärkeää tietää eri oppilaiden erityistarpeet, jotta voi huomioida ne työpajojen toteutuksessa. Käytin hyödyksi omaa luovuuttani ja rohkeuttani heittäytyä siten, että osallistuin itse toiminnallisiin harjoitteisiin, joita ohjasin ryhmässä.

Kun osallistuin toiminnallisiin harjoitteisiin, oppilaatkin lähtivät helpommin mukaan. Olisin voinut vielä paremmin korostaa, miksi teimme tiettyjä harjoituksia. Ennen harjoitusta olisi hyvä kertoa etukäteen, mikä harjoituksen tarkoitus on. Kerroin ennen jokaista harjoitusta, miksi teimme kyseisen harjoituksen, mutta olisin voinut kertoa vielä tarkemmin, sillä harjoituksen tarkoituksen kertominen motivoi osallistujia.

Kiitin oppilaita ja annoin positiivista palautetta jokaisen työpajan lopuksi. Huomasin, että sain vahvistettua heidän kieli-identiteettiään. Sain heidät ymmärtämään, että välitimme aidosti heistä ja halusimme vahvistaa heidän itsetuntoaan kieli-identiteettiin liittyen. Olin nöyrä ja painotin sitä, että olemme kaikki samalla viivalla. Oli merkityksellistä ja antoisaa huomata, kuinka omalla työllään sai parannettua oppilaiden asennetta monikielisyttä kohtaan selvästi myönteisemmäksi.

Opinnäytetyön aihe oli kiinnostava ja se motivoi minua koko opinnäytetyöprosessin ajan. Pääsin parantamaan taitojani kohdata nuoria ja samalla pääsin tutustumaan monikulttuuristen nuorten eri kieliin ja kulttuureihin. Lisäksi minulla oli mahdollisuus oppia kulttuuriperinnöstä ja monikielisyyden hyödyistä.

Haluaisin tulevaisuudessa työskennellä sosionomina koulumaailmassa, joten nuorten kanssa työskenteleminen tuntui mieleiseltä ja siitä oli paljon hyötyä. Kehityin työpajakokonaisuuksien organisoimisessa ja opin paremmin toimimaan yhteistyössä toisen ohjaajan kanssa. Opin, että joustavuus, kärsivällisyys ja kyky muuttaa suunnitelmiaan ovat erittäin tärkeitä taitoja työpajojen ohjaamisessa.

Tulevaisuudessa OKS-hankkeessa kokeilutyöpajoja on tarkoitus hyödyntää nuorten keskuudessa osana kielellisen ja kulttuurillisen identiteetin parantamista. Työpajoissa tehtyjä harjoitteita tullaan hyödyntämään erilaisissa työpajakokonaisuuksissa, joita järjestetään monikulttuurisille nuorille järjestettävässä toiminnassa Mvkk:n kontaktikouluissa ja omankielisten oppilaiden MAI- opetuksen tunneilla sekä nuorille järjestettävissä tapahtumissa esimerkiksi leireillä.

Lähteet

Aarinen, A. 2016. Perun intiaaninuorten kieltä ja identiteettiä tutkinut gradu palkittiin. Nykykielten laitos ajankohtaista asiaa kielistä ja kulttuureista blogi. viitattu 25.8.2023. <https://blogs.helsinki.fi/nykykielet/tag/kiellellinen-identiteetti>

Alaniska, H.; Ahonen, K. 2015. Toiminnallisia menetelmiä. Osaava kansalaistoiminta. Helsinki: Opintokeskus Sivis. Viitattu 27.7.2023. <https://www.ok-sivis.fi/media/materiaalit-osio/toiminnallisia-menetelmia.pdf>

Alisaari, J.; Jäppinen, E.; Kekki, N.; Kivimäki, R.; Kivipelto, S.; Kuusento, K.; Lehtinen, E.; Raunio, A.; Repo, E.; Sissonen, S.; Tyler, M & Vigren, H. 2020. Kielestä koppi. Opetushallitus. Turku: Turun Yliopisto. Viitattu 7.4.2023. <https://sites.utu.fi/minasta-ja-kielesta-kiinni/yhteystiedot-2/>.

Bialystok, E.; I.M. Craik, F & Freedman, M. 2007. Bilingualism as a protection against the onset of symptoms of dementia Neuropsychologia. 6.11.2023 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17125807/>

Benjamin, S. 2014. Kulttuuri- identiteetti- merkitys kehitykselle ja kotoutumiselle. Suomen Kulttuuriperintö kasvatuksenseuran julkaisu numero 8. Kulttuuri- identiteetti & kasvatustieteet. kulttuuriperintökasvatustieteiden tutkimuskeskus kotoutumisen tukena. (Viitattu 7.4.2023). https://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/monikulttuurisuus_kansio/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatustieteet.pdf

Hirsjärvi, S.; Remes, P & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15–16; uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Honko, M. & Mustonen, S. 2018. Tunne kieli. Matka maailman kieliin ja kielitietoisuuteen. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
Juujärvi, S.; Myyry & Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyyden ammatillisessa toiminnassa. 2-painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Kalliokoski, J.; Inkeri, L.; Nissilä, L & Vaarala, H. 2021. Näkökulmia nuorten monikielisyteen ja kielivarantoon. Kieliverkosto. Viitattu 2.8.2023. <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskuntasuyskuu-2021/nakokulmia-nuorten-monikielisyteen-ja-suomen-kielivarantoon>

Kananoja, A.; Lähteinen, M & Marjamäki, P. Sosiaalityön käsikirja. 3-uudistettu painos. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Karjalainen, A-L. 2019. Luovantoiminnan työtavat. Käsikirja sosiaali- ja terveysalalle. Jyväskylä: PS-kustannus

Kehitysvammaisten tukiliitto ry. Mahti-sopeutumisvalmennus. Mahti-projekti RAY 2012-2015. Kehitysvammaisten tukiliitto. Viitattu 5.5.2023. <https://www.tukiliitto.fi/tukiliitto-ja-yhdistykset/kehittamistoiminta/paattyneet-hankkeet/mahti-projekti/>

Laihiala - Kankainen, S.; Pietikäinen, S & Duffa, H. 2002. Moniääninen suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti. Jyväskylän yliopisto. Soveltavan kielen tutkimuskeskus.

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386.

Latomaa, S.; Saukkonen, P. & Srievaliute-Norho, V. 2016. Monikielisyys on luovuutta! tutkimus monikielisyyden ja taiteen yhdistämisestä. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cuporen verkkojulkaisu numero 36. Viitattu 2.5.2023. <https://www.cupore.fi/images/tiedostot/monikielisyysluovuutta.pdf>.

Makkonen, M-M. 2015. Liikeilmaisuus identiteettityön ja osallisuuden tukena. jatkuvassa liikkeessä teoksessa. Lepistö, M.; Koponen, P; Makkonen; M-M; Rignel, J.; Tanskanen-Paavola, T la. & Tellervo, T. Ilman heitä en olisi löytänyt tähän hetkeen. taidelähtöiset toiminnalliset menetelmät identiteettityön ja osallisuuden tukena -oppimisopas ohjaajille. Kansalaisfoorumi. Viitattu 15.8.2023. https://kansalaisfoorumi.fi/wpcontent/uploads/2017/01/tm_oppimisopas_200415.pdf

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Mielikuvia minusta. Viitattu 3.5.2023. <https://www.mll.fi/tehtavat/mielikuvia-minusta-minakasitys-ja-itsetunto/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Olenko ainoa? Viitattu 3.5.2023.

<https://www.mll.fi/tehtavat/olenko-ainoa-toimiva-ryhma/>

MVKK-yhdistys. 2022. Viitattu 12.3.2023. <https://mvkk.fi/>.

Niemistö, R. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. 2002. Palmenia. 5; uudistettu painos. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Niini, E. & Launiainen, S. 2017. Neuvokkaat naiset- Ryhmätoiminnan käsikirja. Julkaisusarja B:43. Helsinki: Miina Sillanpään säätiö. Viitattu 25.7.2023.

<https://www.miinasillanpaa.fi/wp-content/uploads/2018/04/Neuvokkaat-naistryhma-toiminnan-kasikirja.pdf>

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

Nurmi, J – E.; Ahonen, T; Lyytinen, H;. Lyytinen, P.; Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2015. Ihmisen psykologinen kehitys. 6.; uudistettu painos. Jyväskylä: PS – kustannus.

Nurmi, R. 2018. Mielenterveystaitoja maahanmuuttajaoppilaille - tukiaineisto. Lahti: Painotalo Plus Digital Oy. Suomen Mielenterveysseura. Opetus ja kulttuuriministeriö.

Näkki, P & Sayed, T. 2015. Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla. Keuruu: Otava.

Ojasalo, K.; Moilanen, K. & Ritalahti, J. 2010. kehittämistyön menetelmät - uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 1–2; uudistettu painos. Helsinki: WSOY. Opetushallitus 2023. Kulttuurinen moninaisuus. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus. Viitattu 15.3.2023. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kulttuurinen-moninaisuus-ja-kielitietoisuus>

Paksuniemi, M.; Körkkö, M.; Keskitalo, P. & Norvapalo, K. 2019. Opaskirja oppilaan kohtaamiseen monikulttuurisessa arjessa. Siirtolaisinstituutti. Julkaisuja 26.Turku: Painosalama. Viitattu 5.9.2023.

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/178094/J-26-ISBN-978-952-7167-730opaskirja%20oppilaan%20kohtaamiseen%20monikulttuurisessa%20koulun%20arjessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Positive Education. 2023. 100 vahvuutta. Positiivinen oppiminen/ 100 vahvuutta. Viitattu 9.11.2023. <https://www.positiivinenoppiminen.fi/100-vahvuutta/>

Ryhmärenki & Aivoliitto. 2023. Juttu-tupatoiminta. Liiku janalla ja kerro keskustelun aiheita laidasta laitaan. Muistatko yleensä kasvot, vai nimet? viitattu 5.5.2023. <https://ryhmarenki.fi/liiku-janalla-ja-kerro/>

Salonen, K.; Eloranta, S.; Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Tampere: Juvenes – print - Suomen yliopistopaino oy. Viitattu 8.4.2023
<https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulu. Puheenvuoroja 72. Tampere: Juvenes – print - Suomen yliopistopaino oy.

Siegel, Dj. 2014. Brainstorm nuoruuden aivomyrskyn voima ja merkitys. Helsinki: Basam Books Oy.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Toikko, T. & Rantanen, J. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedon tuotantoon. 3 - painos. Tampereen Yliopisto. Tampere: paino Oy Juvenes Print. Viitattu 8.4.2023.
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Toivakka, S. & Maasola, M. 2011. Itsetunto kohdalleen harjoituksia. Itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3 / 2019. Toinen uudistettu painos. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 8.4.2023.
https://tenk.fi/sites/default/files/202101/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarviointin_ohje_2020.pdf

Uusi-Hallila, T. & Herajärvi, S. 2023. Kieli ja identiteetti. Äidinkieli- ja kirjallisuus. Helsingin Suomalaisen yhteiskoulun lukio. Viitattu 21.7.2023.
<https://aidinkielenkotisiv.wixsite.com/mysite/kieli-ja-identiteetti>

Vihreälehto, I. 2023. Mikä Kulttuuriperintö? Kulttuuriperintö kasvatuksen seura. Viitattu 10.3.2023. <https://kulttuuriperintokasvatus.fi/mika-kulttuuriperinto/>.

Viikka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilen, M.; Leppämäki, P. & Ekström, L. 2008. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. 3. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.

Yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta 16.5.2013/47.

Liite 1.

Alkukysely

Älä kirjoita kyselylomakkeeseen nimeä.

Mikä on oma äidinkielesi?

Mitä kieliä osaat?

Valitse sopiva vaihtoehto a, b, tai c.

Kokeilutyöpajassa haluan vahvistaa

- a) Tunnetta yhdenvertaisuudesta
- b) tunnetta monikielisyyden hyödyistä
- c) Kokemusta monikulttuurisuuden arvokkuudesta

Miten valitsemaasi asiaa voisi vahvistaa sinun mielestäsi?

Liite 2.

Loppukysely

Älä kirjoita kyselylomakkeeseen nimeä

Kokeilutyöpajoissa opin eniten

- a) Yhdenvertaisuudesta
- b) Monikielisyyden hyödyistä
- c) Monikulttuurisuuden arvokkuudesta

Työpajat olivat helposti ymmärrettäviä

- a) Samaa mieltä
- b) Eri- mieltä

Mielestäni toimintakerrat oli suunniteltu.

- a) Hyvin
- b) Melko hyvin
- c) Heikosti

Jos vastasit ” heikosti” perustele vastauksesi.

Mistä pidit eniten työpajoissa?

Mitä muuta olisit toivonut työpajoilta?
